

U.G. 6th Semester Examination - 2020**SANSKRIT****Course Code : BSNSDSRT-3 & 4 (DSE 3 & 4)**

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

এই প্রশ্নপত্রটিতে ২টি (DSE) প্রশ্নপত্র রয়েছে (DSE 3 এবং DSE 4)।
ছাত্র/ছাত্রীদের নির্দেশ দেওয়া হচ্ছে তারা যেন এই দুটির মধ্যে তাদের
নির্বাচিত প্রশ্নপত্রটির উত্তর করে।

Title : Foundation of Ayurveda**Code : BSNSDSRT-3 (DSE 3)**

1. নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে-কোনো দশটি প্রশ্নের অতি সংক্ষেপে
উত্তর দাও : 1×10=10

- ‘আয়ুর্বেদ’-এর জনক কাকে বলা হয়?
- ‘আয়ুর্বেদ’-এর প্রথম অঙ্গের নাম কি?
- চক্রপানি দত্তের রচিত গ্রন্থের নাম কি?
- সুশ্রুত কে?
- ‘আয়ুর্বেদের দীপিকাটীকা’ কে রচনা করেন?
- ‘চরকসংহিতার’ ভাষ্যকার কে?

- ‘আয়ুর্বেদ’-এর একজন আচার্যের নাম লেখো।
- ‘চরকসংহিতার’ আদ্য উপদেষ্টা কে?
- কে ‘অষ্টাঙ্গসংগ্রহ’ রচনা করেন?
- প্রাচীনতম আয়ুর্বেদ গ্রন্থের নাম লেখো।
- তৈত্তিরীয়োপনিষদ কোন্ বেদের অন্তর্গত?
- ভৃগুপল্লীর অনুবাক সংখ্যা লেখো।
- তৈত্তিরীয়োপনিষদের তৃতীয় পল্লীর নাম লেখো।
- মাধবনিদানের প্রণেতা কে?
- ‘‘सत्यं ज्ञानमनन्तम् ब्रह्म’’— এই মহাবাক্যটি কোন্ উপনিষদের?

2. নীচের যে কোনো পাঁচটি প্রশ্নের উত্তর সংক্ষেপে লেখো :

2×5=10

- আয়ুর্বেদের কয়টি অঙ্গ ও কি কি?
- ভাবপ্রকাশের প্রণেতা কে?
- কায়চিকিৎসা তন্ত্র কাকে বলে?
- ঋগ্বেদের উপবেদ কি?
- ‘আয়ুর্বেদ শাস্ত্র’ কাকে বলে?
- চিকিৎসাশাস্ত্রের দুটি টীকা ও টীকাকারের নাম লেখো।
- তৈত্তিরীয়োপনিষদ কয়টি ভাগে বিভক্ত ও কি কি?
- ‘সুশ্রুতসংহিতার’ কয়টি অধ্যায়, নাম লেখো।

3. ये कोनो दुटि'र टीका लेखो : $5 \times 2 = 10$

- a) बाग्भट्ट
- b) सूक्तसंहिता
- c) उपनिषद्

4. ये कोनो एकटि प्रश्नेर उत्तर दाओ : $10 \times 1 = 10$

- a) बौद्धयुगे 'आयुर्वेद' चिकित्सार विषयगुलि उल्लेख कर।
- b) 'चरकसंहिता' अनुसारे आहारेर भेद विषये वर्णना दाओ।
- c) 'तैत्तिरीयोपनिषद्' अनुसारे ब्रह्मविद्यार स्वरूप विश्लेषण कर।

Title: Environmental Awareness in Sanskrit Literature

Code: BSNSDSRT-4 (DSE 4)

1. निम्नलिखितेषु दश-प्रश्नाः वङ्गभाषया संस्कृतभाषया वा समाधेयाः : $1 \times 10 = 10$

- क) कस्तावत् परिवेशः ?
- ख) 'प्राकृतिक-परिवेशः' इत्यनेन किं बोध्यते ?
- ग) परिवेशान्तर्गतस्य कस्यचित् सजीवोपादानस्य नाम लिखतु।
- घ) परिवेशस्य कीदृशम् उपादानं 'जलम्' ?
- ङ) मनुष्य-रचित-परिवेशस्य किं नाम ?
- च) कस्मिन् ग्रहे जीवनस्य अस्तित्वं लक्ष्यते ?
- छ) कस्तावत् सूर्यस्य निकटतमः ग्रहः ?
- ज) सौरपरिवारे वृहत्तम-ग्रहरूपेण कः तिष्ठति ?
- झ) पृथिव्यां विविध-रत्नानाम् आकारः कः ?
- ञ) प्रकृतिः देवता-रूपेण पजिता भवति कुत्र ?
- ट) धूम-ज्योतिः सलिल-मरुतां सन्निपातः कः ?
- ठ) ऋग्वेदे का शक्तिः ऐशी-शक्तिरूपेण वन्दिता ?
- ड) वज्र-वृष्टेः अधिष्ठात्री देवता का ?
- ढ) प्रकृतिः सजीव-चरित्र-रूपेण लक्ष्यते कुत्र ?
- ण) "भो भोः सन्निहितास्तपोवनतरवः"—कोऽर्थः अस्य ?

2. अधस्तनेषु पञ्च-प्रश्नाः वङ्गभाषया संस्कृतभाषया वा समाधेयाः : $2 \times 5 = 10$
- क) केन रचितं मेघदूतम्? अत्र दूतरूपेण कः नियुक्तः?
- ख) कीदृशी रचना ऋतुसंहारम्? अत्र कस्य वर्णना लक्ष्यते?
- ग) भैषज्य-मन्त्रः कुत्र लक्ष्यते? किं प्रयोजनम् आसीत् अस्य?
- घ) 'चतुर्वर्णे' इत्यस्य परिचितिः प्रदेया।
- ङ) अर्थशास्त्रं केन रचितम्? अत्र अर्थ-शब्दस्य कोऽर्थः?
- च) तीर्थमाहात्म्य-वर्णना तथा नदीमाहात्म्य-कथा कुत्र लक्ष्यते? अस्याः मूले निहिता का भावना?
- छ) "ईशावास्यमिदं सर्वम्"—अस्य वेदान्तवाक्यस्य कोऽर्थः?
- ज) "वसुधैव कुटुम्बकम्"—का भावना निहिता अत्र?
3. निम्नोद्धृतानां विषयद्वयम् अवलम्ब्य वङ्गभाषया टीकाद्वयं लेखनीयम् : $5 \times 2 = 10$
- क) पञ्चभूतानि
- ख) नदीमातृकः देशः
- ग) परिवेश-दूषणम्
- घ) वृक्षाणाम् उपयोगिता
4. अधस्तन-विषयानाम् एकम् आश्रित्य वङ्गभाषया प्रबन्धैकः विरचनीयः : $10 \times 1 = 10$
- क) परिवेश-सचेतनतायाः उपयोगिता
- ख) वाल्मीकि-रामायणे वर्षा-प्रकृतिः
- ग) कालिदास-साहित्ये प्रकृति-चरित्रम्